

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber sextus Decretalium

Bonifatius <VIII., Papst>

[Basel], 10. Dez. 1477

De scismaticis

[urn:nbn:de:bsz:31-321569](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-321569)

Absente ergo dyoc. pnte corā officiali nō fiet n forte
vt corā honesta psona. 8 qua sequit. ad idem. s. e. ut cō
missi. s. e. li. de of. or. c. i. in fi. de t. em. or. cū nullus. s. ij.
Haberi. possit omoderij. q. ij. faciat homo. ff. d. 8.
fig. l. nepos. **P**romulgare. vbi ergo n fiet tñs. p
mulgatio. s. iudica. 8 secretū reuelans excōicat. non eēt
Episcopum. sic.
s. e. t. inquisitores
Judicij. s. de ac
cula. qualiter et qn
do. s. debet. et tradi
debent nomina cum
dictis. ut possit et d
falso arguere et se
plene defendere vt
ibi. tamen si hoc cō
mitteretur parte ta
cente non puto vici
ari processum. ad s.
s. e. li. de accu. a. c.
i. q. ij.

Dicam. si. s. de
re. p. cu. contingat
Conscias. sic. s.
e. li. d. re. p. statutū
s. assessorem.
Permanere. nō
obstare eo q in hō
sexti libri volumine
inserte non sunt. sūt
enim reseruate per
hunc textū. et de his
exēplifica quod dici
tur. s. in probemio
huius libri ad fi. vt
ibi etiam dicit.

A succidēdos. In pri
ma pte po
nit arengaz vsq ad
ver. videlicet. i qua
dicit q columnēs
iacobus et petrus
olim cardinales. et
filij Johannis fra
tris. scilicet dicti pe
tri diuic. expectati
noluerint ad cor. re
dire. sed in profun
dum malozū descen
dētes sua aggraua
bant delicta. quare
varias penas tulit
in eos. quas ad certi
tudinem presentū
et memoriā futu
rozū hic inserit.

Secundo ponit pe
nas quas protulit i
iplos iacobum et pe
trum vsq ad ver.
contra natos. Ibi
tercio ponit penas
quas tulit contra fi
lios et posteros di
ci iohis vsq ad 8.

A succidēdos in
fructuosos pal
mites pestiferos et noci
uos qs quasi ficus fatua
domus d columna pdux
itnescientes in semitis iu
sticie dirigere gressus su
os ad cor reuerti et agere
penitētie dignos fructū
licet diutius expectatos

nominū eozundē ipsozū
noia non publice s. secre
to corā diacefano epō vl
eo absente ipius vicario
quādo inquisitores pce
dunt. quando ho pcedit
epō corā inq̄sitorib⁹ si ha
beri comode possit copia
eozundē ac nilominus siue
epō siue inq̄sitores pcesse
rint aliquib⁹ alijs psonis
puidis et honestis iurisq
peritis quas ad h vocari
et eis totū pcessum super
quo deliberandum est se
riose manifestari ac inte
graliter explicari et d ip
sozū consilio ad sententiā
vel condemnatiōem pro
cedi volumus expriman
tur sicq non obstante q
illis cōtra quos huiusmo
di deposuerūt nomina ip
sozū non fuerint publi
cata adhibeat ad cog ni
tionem iudicis instruedā
plena fides depositōib⁹
testium eozūde. **E**t vt
eozūde. accusatoz et te
stium periculis efficacit⁹ oc
currat et caut⁹ in inq̄siti
onis negotio procedatur
pntis ostitutiōis autorizata
te pmittim⁹ q epō vel in
q̄sitores secretū possint i
dicere illis qbus vt pmis
sum ē pcessus hmoi expli
cabūt et in eos si archana
consilij seu pcessus sibi s
secreto ab eisdem epō uel
inq̄sitoribus patefacta p
ter eozū licetiā alijs pate
fecerit excōis sniam q̄ ex

omēz. Ibi quarto imponit penas hōis qui de cetero deli
berate iacobū et petz. p cardinalib⁹ habuerit uel eis
vl p̄dictis natis iohis fauorē pbuerint vsq ad ver. s. et
alia Ibi quinto et ultimo ratificat et innouat et confirmat
p̄dicta et ea p̄cipit inuolabiliter obseruari et iubet similes
excessus puniri similib⁹ pems in postez. hoc dicit.

secreti violatiōne ipso fa
cto incurrat si eis expedi
re videbit pmulgare. sic
tñ q inquisitores ep̄m vl
ep̄s inquisitores nō excōi
cent hac de cā s. ipi ex in
iūcto ex nūc a nob s. vīr
tute scē obedientie p̄cep
to ad secretū hmoi teneā
tur. **C**essante ho picu
lo sup̄dicto accusatoz et
testiū noia put in alijs iu
dicij sit publicent. **C**e
tez in his oib⁹ p̄cipimus
tam epōs q inquisitores
purā et puidā intētōz ha
bere ne ad accusatoz vel
testium noia sup̄primēda
ubi ē securitas piculū eē
dicant nec in eozū disci
men securitatez asserant
vbi tale piculūz imminēt
sup̄ h eozundē scias one
rātes. **C**onstōes ho or
dinatiōes et mādata alia
p̄de. nōoz i negotio hēti
ce p̄uitatis scā ocessa seu
etiam ad cōsultra rīsa que
ostōnib⁹ sup̄sc̄ptis super
eadē editis p̄uitate nō ob
uient i suo volum⁹ robore
pmanere. **B**onifa. viij.

De scismaticis.

A succidēdos in
fructuosos pal
mites pestiferos et noci
uos qs quasi ficus fatua
domus d columna pdux
itnescientes in semitis iu
sticie dirigere gressus su
os ad cor reuerti et agere
penitētie dignos fructū
licet diutius expectatos

Infructuosos. ac
bor em q mutiliter
terram occupat di
gna excidi. et ignē
mitti censē ut terra
q s. nocua occupa
tione inutil arboris
sterilis habebat p
nouā plātarōem ad
fructificādum cultu
rā recipiat agruetē
ut. s. d. o. t. u. ve
ritatis in prim. i. par
te decisa

Ficus fatua. ma
thet. vij. luc. vij. cu
esuriens veniens ad
ficum nō inuenisset
ibi fructum p̄teta ste
rilitate sua maledi
cōne illā damnauit
xxij. q. iij. s. h. q. p
persecutoribus

Bonifa. viij. dānat
totā domū s. q̄sdam
infructuosos palmi
tes ex domo ut. s. di
xit. et q̄ sint illi. di
cet.

Prescietes. dauid
i palmo. Saluū me
fac. obscurē oculi
eozū ne videant et
dorū eozū s. p̄ icur
ua. nec dixit psalmi
sta id optādo sed iu
dicādo. xxxvij. di. s.
vt itaq

Iusticie. cū sede
rit iustus sup sedem
non aduersabit sibi
q̄c̄p malignū. C. de
sū. rti. in eplā inter
claras vñ psalmista
fiant vie eozū tene
bre et lubricū. et an
gelus dñi p̄sequens
eos. xxij. q. iij. s. s. s.
qui per prophetam

Cardinales. qn to maiores erant in grati beneficioz se contra ecclesiam eri gēdo grauius puniri debebant de pe. di. ij. pncipiū. et nō dūt cardinales dam nari nisi certo nume ro testiu. episcopoz cardinalis. lxxij. p. l. biter cardinal. lxxij. diaconus cardinalis. xxvij. ij. q. iij. presul. et forte hunc nu merum seruauit hic papa. et forte non nec enim astringe batur. lex emz indi cari sibi potuit h im poni non potuit. s. e. li. de h. p. c. vlt. C. de legi. l. digna vop. s. d. elec. inotu b. **P**rofundū. it. s. de iudi. cum non ab homine. e. **T**unicam. inde domini vestimentū scissum non fuit sed sup eum iactauerūt sortem. Jo. xij. xvi. q. vi. sic domini ve stimerū. p. qd deno tatū fuit q. ecclesia scindi non debet q. i vnitare tota consistit vt ibi. et. xxij. q. i. per totum. **G**ladiū sumptū de psalmo Miserere mei de. a. habes in ca. s. pe. di. i. peris culose vnde et sicut gladio sic et lingua quis occidit. l. di. si quis viduam. **I**nfana. de sum. tri. damnam. in fi. **C**rebatur. pmo sigillo post depofi tionez vt non debe bant. ad hoc. s. de ap. vt nostrum. **S**ignum. cū po tius sit contrariū ex timandum. xxij. q. iij. cum sancti. **L**acerare. habz enim hoc propriuz antiqui hostis mui dia ut quos in pro priozum actū pe tratione deo sibi re sistente deicere non valet opiniones eo

iacobū videlicet d colūna et petz nepotē ipi9 oli san dero. ec. cardinales et fili os quondā Johis d colū natis dicti iacobi et pris petri p[ro]fati posteros et fau tores et seqces eoz i xtu te altissimi exurgētes spī ritualiter et tpaliter extra eos duxim9 pcedēdū Cō seqnter dictis iacobo et petro descēdentib9 in p fundū maloz et molienti b9 inconsultē tunicā dñi sancte videlicet ecclie scin dere vnitatē. et ut gladiū acuentib9 liguas suas et prumpētib9 n̄ tā in xba blasphemie et scismatica q̄ insana q̄ i scriptis reda cta s̄b sigillis qb9 anq̄ ef sent depositi vtebant per vrbe et diuisa mūdi clima ta destinarūt extimātes loquacitatē facundiaz et maledicē osciētie bone fi gnū. et oficta materia di sputadi qz veritate nō po terāt nos saltez lacerare quicqz presumpserūt qz dicta lz possemus supiori assertōne dūm cere et luce clariozib9 rōmib9 osutare duximus eoz latratibus non dare rñsum ut otrita eoz rabies auēte sonora presidētis in supmo iudici j solio frangereē. et pa tens veritas p seipaz veni ret in publicā notōez no strūqz silentiū in suppliciū eis foret Processus tamē extra ipos et alios fecimus successiue varios diuersif qz tpib9 spūales et tpales penas et snias otinentes et multas. Quoz qz to tum tenorē ostōm pnti in serere longuz esset ex eis quedaz compendiose col

lecta huic nre ostōni duxi mus miserēda ad certitu dinē p[re]sentiū et memoriaz futuroz videlicet qz ex causis q̄ rōnabiliter nos mouerūt de fratru nroz ofilio deposuimus dictos iacobū et petz a cardina latib9 eiusdez ecclie et ab omi cardinalatus como do et honore iposqz iudi cauim9 scismaticos et bla sphemos et tanq̄ hēticos puniendos expositis pso nis eoz a fidelib9 capien dis oibus bñficijs officijs honozib9 dignitatib9 et pla turis ppetuo pūates eos dem et reddētes inabiles ad hñda. cūctis eoz bōis mobilib9 et imobilibus iu rib9 et iurisdictionib9 pu blicatis. **C**onē natos in sup et posteros dicti iohā nis spūaliter et tpalit duxim9 multiplicē pceden dū eoz bonis et iurib9 ec ofiscatis ipisqz posteris di cti iohis p masculinā et fe mineā lineā descēdētib9 indignis ppetuo redditif ad cardinalat9 honozē et qlib9 officia bñficia et mi nisteria in ecclia memora ta vel eius curia alibi ho vsqz ad qrtā gnatōz oēz psonā pntez et fuzaz cuius cūqz fuit peminētie oditi omis dignitatis a status ec clesiastici vel mundani ec si foret sacte ro. ec. car dinalis q̄ ipos iacobū et petz vel eoz altez scien ter et deliberate p cardi nalib9 habuerit et tenue rit aut ad cardinalatum admiserit seu votū eozuz vel alicui9 ipozum suffra gium in electōne romani pontificis admiserit. ā in

ruz falsas simulādo dilacēt. ij. q. v. ha / bet hoc proprium. **R**esponfū. si. C. si q̄s impe. male. l. vna. d. pe. di. ij. si em inquit. **V**eritas. q̄ semp per vincit. viij. dif. veritate. **C**ausis. eas non expressit nec habu it necesse expime / re ad idem. s. de re iudi. sicut. **E**xpositis. ad id. s. d. iudeis. ita quo rundam. **P**ublicatis. labo res ergo impiozum iusti edēt et thesau risabūt iustis eoz diuitie sapientie. xi. pū. xxvij. et. xxij. q. viij. quemadmos dum. et. e. i. et rede untes si recuperatēt bona sua ex q̄ sunt ex p[re]sente damnata. de b. s. d. cle. iuga. a te o. **C**ontra natos. contra hos lz layci essent procedere po tuit tum rōne ecclia stici eminis. tū p[re] palez iurisdictionem quam hēbat in eos et habet in vrbe p cōcessionis lodoici et constantini. lxxij. di. ego lodoic9. xx. vi. di. constantinus palea est. et. s. e. li. de elec. fundamēta. **A**libi. scilicet ex tra romanam eccle siam et eius curiam et sumitur hic ecclie lia romana stricte. **F**uturaz. si. s. e. ne aliqui. **C**ardinalis. epi scopi bene compre henduntur quia cō stituto. h. de sen. ex. quia periculofū. de excommunicatione nō loquitur. **H**abuerit. no. ca sum in quo punitur deliberata cogita tio cū alias cogitati omis penā nemo me reatur. v. pe. di. i. cogitationis. de hoc. e. di. s. cogitatio

Sede vacante no. ar. q. collegiū cardinaliū vacā. se. nō fugiē iurisdicōe pape. q. otrariū. ar. etiā posse sumi quasi si hic nō vetuiss; papa collegiū id po tuiss; . et s; no. hu. Jo. et alij. lxxij. di. null; . ij. pleni; osti. de pe. et re. cū ex eo. in fi. s; quid dicemus succedet collegiū in iurisdicōe. q. eius exercicio nec ne. dixit hof. q. sic saltē in hys que de gran di nēitati euidenti et iminenti expedi ri oportet. p. eo fac quo ad hoc de. s. de elec. vbi piculuz . s; idē q. q. etiā mul tum facit cōtra mo uebatur autē host. hys ratiōib; dice bat ei alia collegiū hoc habēt s; ma. et obe. hys q. a. c. cuz olim. et. s. e. li. c. ti. c. vno. tum quia sic vtuntur cardinales ar. s. de elec. vene / rabilem. s; obiectio ni. vet. quod autem . s. de of. or. irrefra gabili. s; excessus s; fo. compe. cum cons tingat. tum qz ali; iudex nō superest. s; de elec. licz i fi. in q. casu concedunt que alias non concede / rentur ut ibi et . c. de decur. l. genera / li. li. ff. s; hys que in frau. cre. l. ait p / tor. s; si debitorem tū quia necessitas nō habet legē. s; de re. iur. q. non est. tū qz nō est verisimile q. filio dei placuerit otrari; intellectus vt videatur gregē suum et eccle. hā sine pastore reliquisse. s; . t. p. c. l. nec ob. f. eū q. aliq. dicunt q. cardinales sunt sine capite s; em nō est vez. imo hnt caput ecclē gñale et p. rium scz xpm imo illud sentire ab bere si non est longū. xxij. di. c. i. et. ij. et esset res mōstru osa de offi. or. qm in plerisq. nec ob. qd dicit ex s; posse scisma scandalū et vacatōez diuina; suscitari qz id possz esse vez. si indistincte cedere s; restngi d; ad nēcia vlt vtilia ecclē scz rei publice qb; oino puidendū est. vij. q. i. scias cauere ergo debēt ne nimis laxēt habena s. ff. s; of. pcon. l. ne quicq. s; vbi de eto. et. s; s; plano. a. s; se. pter ea ad p. tate; cardinalis spectat vacāte se. delin quē tes anathematizare. lxxij. di. si qd pecunia et anathe s; ma mucro est epālis. xvi. q. ij. c. i. et maior pena i ecclā xxij. q. iij. corupianē. in prim. vñ si pnt maiorē penā im ponē ergo et minorē. s; s; de ca. ex pte. iij. Item canon di cit q. epī cardinales vacā. se. vicem metropolitani obti nent. xxij. di. in nomine dñi. et exponi debz. i. pape q. me tropolitanus est. s; s; of. vica. sua nec ali; possz romane eccle. hie metropolitani esse. nec debemus oim querere ius expressum. multa em suppleñt quod patz de cele. mis.

pōtificē rōnum elegerit noiauerit assūperit ul' recepit seu dederit i hys vl' ad s; auxiliū s; filuz uel fa uorē excōis snia duximus inno. dādā. aq. absq. exps sa snia rōni pōtificis non possit absolui nec etiā p collegiū ap. sedis eadē se de vacāte eāq. p. latōe di gnitate statu et honore ecclāsticis oino p. uauim; Nichilomin; oēs q. dicit iacobo et petro alias et na tis dicti iohis fauorē pre buerint uel auxiliuz in re bellione vel scismate perfi stētibus excōicatis snia inno. dantes. s; de c. et alia p nos facta in p. dēis nris p cessibus et in lris nostris bullatis sup eis s; factis cō tenta hac ostōne p. petuo valitura ratificamus cō firmamus et etiam in noua

cū marthe. s; i. et cedi optz q. salte illā iurisdicōez h; collegiū qm et legat; apol. sedis q. nō expirat mortuo papa. s; de of. lega. c. ij. e. li. nō em illa duraret nisi colle gium se. ap. censere. et possz dici q. cardinales hnt po testatis plenitudinē hie tūc in quācū ro. ec. cēsenē que nō morit. xxij. q. ij. lib. ij. s; e. li. s; p. fi. g. o. se. c. si vn;

mus eademq; s; nouo fa cimus s; fratuz nostroruz s; filio p. dicitoz. **Et ut di ctoz malicia non inueni at successorem et punite trasgressionis exēplar re trahat alios ab offēsa. ac i obliuionē veritas veniē nō vageēt incerta statu mus atz decernim; ut et ipa inuolabiliē obfuent et q. similes excessus et cul pe penes similibus in poste rā puniant. Anno. iij.**

De homicidio.

Ro humani redēp tōne gñis de sumis celoz ad ima mūdi descē dens. et mortē tandem s; iens tpalez dei filius ihs cristus ne greges sui pre cio sanguinis gloriosi re demptum ascēsurus post redemptionem ad patrē absq. pastore desereret

tm cardinalis super esset. lxxv. di. si for / te. s; de postu. gra / tū. iurisdicōz vero hnt in exercicio s; in modū supius dictū Quidq; cardinales de facto obfuent vi detur q. vacāte sed nō debeant se intro mittere nisi de pui sione et hys que ad puihonez pertinet nisi ex grandi causa et iminenti pericu lo per predictam de cre. s; e. li. de elec. vbi piculū. s; idē q. nec obstat si miora collegia possunt q. illud quia ob acce lerandaz puihonez ecclē in cuius tradi tione imminet picu luz spēale qd statui debuit. et est si. s; b here. accusatus. s; sa ne die vt in clemen. ne romani. de elec. **Alias scilicet eti am exra cardina tus officium** **Excōmunicatio nis qz isti; excōica tionis sicut superio ris absolutioem si / bi non reseruauit in telligatur illam or dinarijs concessisse. de sen. ex. nup**

Obluionē. si. s; s; testi. significauit. a. c. alberic; . **Similes. in eqli delicto filies sunt pene. i. aut. ut fra. fi. in fi. col. ij. grauius autem delictum grauius iudice**

Ro humani. In tres diuide partes. In quaz. pma pōnit p. hēmiū vsq; ibi cum igitur Ibi pōnit horrendū assēsioz factum vsq; ibi sacri. Ibi impōnt penaz mul tiplices illis q. p tales quēq; cristianoz infecerit mā dauerint recepraerint defenderint vel occultauerint s; facit. Item vere igitur mortuus est et languores tulit **Mor** et dolores portauit. s; s; cele. mis. cū marthe circa medium. fuit enim verus homo. de sum. tri. c. i. s; b heret. cum cristus.

Precio. vnde dicit canon. qd nos potest ampli; ama re quam qui animā suam posuit pro ouibus suis. xxij. q. i. iij. quis nos.

Desereret. nota contra prelatos se etiam ex nulla cau sa absentantes qui non dimittunt vicarios et sic dimittūt gregem suum sine pastore et per hanc literam satis ptz q. potestas petri et anhuat ad postero s; alias p. petz